GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 164 — Lunĭ Marțĭ, 28 Iulie (9 Augustŭ). — 1887.

Brașovŭ, 27 Iulie 1887.

Pe când Ungurii credŭ că au îndeplinitŭ unŭ lucru mare pentru asigurarea viitorului lorŭ, decă isbutescŭ a face pe câte unŭ bietŭ de învĕțătorŭ românŭ sĕ-șĭ neglige chiămarea lui, îndeletnicindu-se numai și numai cu propunerea limbei unguresci și chinuindŭ pe bieții copii cu memorarea mechanică de poesii unguresci, pe atuncĭ se petrece în lumea cea mare slavă o schimbare în idei și în nisuințe așa de adâncă, încâtŭ svêrcolirile dilnice ale maghiarismului violentŭ de prin ținuturile nóstre aparŭ numai ca o jucăriă de copii față cu uriașa luptă ce-lŭ aștéptă în viitorŭ.

Vorbeamŭ nu de multŭ de puterniculŭ curentŭ ce se manifestă în pressa slavă din monarchia nóstră și mai vêrtosŭ în pressa cehică pentru solidaritatea slavă.

Amŭ arătatŭ atuncĭ, că popórele slave ale monarchiei nóstre nisuescŭ înainte de tóte a strînge legăturile dintre sine, făcêndŭ propagandă pentru întroducerea liturgiei slave în bisericele lorŭ fără deosebire de confesiune.

„Narodny Listy“ din Praga, care cântă prima violină în concertulŭ solidarității slave, vine acum și susține, că nicĭ forma legăturei literare între Slavĭ nu mai este adĭ de ajunsŭ, ci pretinde că pe Slavĭ trebue sĕ-i unéscă ideea națională.

Idea solidarității slave și a panslavismului — dice „Narodny Listy“ — a rĕsăritŭ asupra slavismului ca o *stea a mântuirei*, menită a-lŭ ridica din pulbere la o viéță liberă și onorifică. In praxă acéstă ideă nu are decâtŭ unŭ caracterŭ de apĕrare, dér astădĭ Slavii nu-șĭ mai potŭ închipui solidaritatea ca înainte cu 60 de anĭ. P'atuncĭ idea solidarității șĭ-a luatŭ numai o formă literară, dér astădĭ, după Sadova și Sedan, ar fi mai multŭ decâtŭ naivitate a crede că slavismulŭ póte sĕ rĕmână la forma literară și că idea solidarității, și după întroducerea dualismului germano-maghiarŭ, ar fi numai o cestiune a culturei slave. Celŭ ce ar voi sĕ se oprĕscă numai la cultură, ar dovedi că nu cunósce trebuințele de față ale poporului sĕu, nu cunósce situațiunea generală a monarhiei austro-ungare și scopurile adevĕrate ale solidarității slave.

In diua de adĭ, sub împrejurările de față generale europene, precum și sub împrejurările austriace și în specialŭ boeme, este pentru noi — declară „Narodni Listy“ — panslavismulŭ o ideă națională, aceeașĭ ideă, care adĭ a ajunsŭ a fi organisătóre în Europa. Acéstă ideă slavă a nóstră trebue sĕ fiă primită între regulele și elementele, după carĭ are sĕ fiă organisată și monarchia austriacă.

Acésta ideă — continuă fóia cehă — *nu se îndreptă contra Austriei, dér în totŭ casulŭ se îndreptă în contra coloritului germano-maghiarŭ*, ce i s'a datŭ Austriei cu totulŭ în potriva dreptului nostru naționalŭ și de statŭ. Nisuimŭ în acéstă monarchiă ca în sfêrșitŭ sĕ ne emancipămŭ odată de hegemonia germană și maghiară. Nu vomŭ concede nicĭodată, că idea germană orĭ maghiară ar fi ceva mai bunŭ și mai nobilŭ decât idea slavă; pretindemŭ, ca Austria se nu fiă mai multŭ maghiară și germană, decâtŭ slavă. Sperămŭ, că decă nu va frânge altceva mai înainte, atuncĭ de sigurŭ întărirea lumei slave în afară de Austria va înfrânge aicĭ preponderanța neîndreptățită și nenaturală a elementului maghiarŭ și germanŭ, și va aduce după sine emanciparea Slavilorŭ Austriei și organisarea monarhiei pe basa egalei îndreptațirĭ a tuturorŭ popórelorŭ...

Limbagiulŭ acesta hotărîtŭ alŭ fóiei cehice, care în nisce momente critice ale situațiunei generale europene, ca cele de adĭ, căștigă o importanță îndoită, ar trebui sĕ dea de gânditŭ celorŭ ce îșĭ pierdŭ timpulŭ celŭ scumpŭ umblândŭ sĕ cucerĕscă câte o biată scólă pentru a satisface șovinismulŭ lorŭ smintitŭ.

Și pentru aceea, ca nu cumva șoviniștii ungurĭ în amețéla lorŭ sĕ crédă, că ei au isprăvit'o cu Slavii în Țéra ungurĕscă și că prin urmare nu'i mai privesce cele ce le scrie „Narodni Listy“, au îngrijitŭ acum de curêndŭ Slovacii, carĭ cu ocasiunea deschiderei esposițiunei, ce a arangiat'o reuniunea femeilorŭ slovace „Jivena“ în Turoțŭ-St. Mărtinŭ, au proclamatŭ, în fața numeroșilorŭ óspețĭ slavĭ din tóte părțile lumei slave, solidaritatea lorŭ cu slavismulŭ.

Stégulŭ unguresců, care fâlfâe deasupra palatului esposițiunei, n'a împedecatŭ pe Slovacĭ d'a-șĭ manifesta sentimentele și aspirațiunile lorŭ slave; și cuvintele ce le-a pronunțatŭ preotulŭ slovacŭ catolicŭ din Delvahuta la marele banchetŭ festivŭ ne spunŭ totulŭ. Elŭ dise adecă: „Suntemŭ sclavii acelora, carĭ înșișĭ suntŭ sclavii Germanilorŭ, dér se póte întêmpla ca asupritorii noștri sĕ devină ei înșișĭ odată Slovacĭ. Odată trebue sĕ 'ncetéze și suferințele nóstre și atuncĭ vai de dușmanii noștri!“

Intâlnireă dela Gastein.

Cu regularitatea unui césornicŭ se repetă în fiecare anŭ spectaculŭ intâlnirii împĕratului Wilhelm cu împĕratulŭ Franciscŭ Iosifŭ.

Și în anulŭ acesta a venitŭ bĕtrânulŭ împĕratŭ germanŭ la Gastein cu tóte că-lŭ apasă bĕtrânețele, deórece a trecutŭ de 90 de anĭ, și alaltăerĭ a primitŭ ca în toțĭ anii visita împĕratului Austriei.

Asupra intâlnirei de acuma — dice „N. fr. Presse“ — este mai multŭ ca altă dată îndreptată atențiunea generală. In cursulŭ anului din urmă s'a schimbatŭ fisionomia Europei, însĕ nu spre mai bine. Inainte cu 12 lunĭ esista încă alianța celorŭ trei împĕrațĭ și între Berlinŭ și Parisŭ nu era așa mare încordarea ca adĭ. Eventualitatea unei alianțe între Francia și Rusia a căpĕtatŭ conturĭ reale și trebue sĕ se socotéscă cu ea ca cu-o posibilitate. Cum au ajunsŭ lucrurile aicĭ este cunoscutŭ.

„Rusia șĭ-a documentatŭ atitudinea schimbată față cu Germania prin ucasulŭ nemilosŭ privitorŭ la străinĭ. Germania rĕspunse prin discreditarea valorilorŭ rusescĭ; Francia se bucură de resultatulŭ alegerilorŭ pentru Reichstag în Elsația-Lotaringia, Germania rĕspunse cu procesele de spionagiu și de înaltă trădare la tribunalulŭ din Lipsca. Boulanger și Katkov își dĕdură mâna. In urma acesta Germania și Austria se apropiară mai strînsŭ de Italia. Astfelŭ s'a schimbatŭ gruparea puterilorŭ în Europa și nimicŭ nu se mai întêmplă ca sĕ nu se întrebe, decă pacea nu este amenințată...“

De curêndŭ — adauge numita fóiă — s'au întêmplatŭ două casurĭ de mórte, carĭ au pusŭ pe gândurĭ lumea politică și au datŭ nutremêntŭ nesiguranței febrile asupra sórtei păcii europene. La sudŭ a muritŭ Agostino Depretis, amiculŭ italianŭ alŭ alianței austro-germane, și îndată s'a născutŭ întrebarea, decă nu cumva urmașulŭ lui în ministerŭ se va depărta de linia de conduită observată de Depretis. La nordŭ închise ochii Mihailŭ Katkov și îndată s'a ventilatŭ cestiunea, că óre încetând influința acestuia, nu cumva se va întórce Rusia la politica ei de mai înainte. Parisulŭ a făcutŭ necrologe recĭ și nepăsătóre lui Depretis, ér entusiasmate și simpatice au fostŭ manifestările în memoria lui Katkov.

Astădĭ mai multŭ ca orĭ și când — finesce „N. fr. Presse“ — trebue sĕ se documenteze alianța austro-germană ca o întăritură neinvincibilă, peste care șovinismulŭ rusescŭ și francesŭ sĕ nu-șĭ pótă da mâna. De aceea intâlnirea de acum este de o importanță mai mare simptomatică ca cele trecute.

Manifestațiunĭ pentru Alsația Lorena.

In diua de 31 Iulie n. s'a desvălitŭ în Saint-Quintin monumentulŭ celebrului istoriografŭ francesŭ Henri Martin. Acesta a fostŭ unŭ căldurosŭ apărătorŭ alŭ principiului naționalitățilorŭ și primulŭ președinte alŭ ligei patrioțilorŭ. Cu ocasiunea acestei serbărĭ s'au ținutŭ două discursurĭ, unulŭ de către ministrulŭ Spuller și altulŭ de către d. Deroulède.

D. Spuller dise între altele: Densulŭ (Martin) a fost totŭ atâtŭ de cumpătatŭ pe câtŭ a fostŭ de entusiastŭ. Densulŭ mai pe susŭ de tóte se temea de manifestațiunile nefolositóre, sgomotóse, care puteau periclita succesulŭ sĕu, celŭ puținŭ amâna diua, în care națiunea, liberă, instruită și bine pregătită sĕ ia apĕrarea onórei sale cu tăriă hotărîtóre și cu o mărire sdrobitóre....

D. Deroulède respunse între altele, reamintindŭ cuvintele lui Gambetta din 1872: „Lăsați-ne sĕ ne gândimŭ totdéuna la Alsacia și sĕ nu vorbimŭ nicĭ odată de ea.“ La 1880, cu ocasiunea sfințirei steagurilorŭ, totŭ Gambetta a disŭ: „Numai pentru Alsacia și Lorena trebue sĕ trăimŭ.« Oratorulŭ dise apoi: Ni se vorbesce de manifestațiunĭ sgomotóse. Acesta este mijloculŭ d'a esprima doliulŭ, dorințele și speranțele nóstre. Decă Henri Martin ar mai trăi, sfaturile lui arŭ înriuri nu numai asupra ligei patrioțilorŭ, ci și asupra parlamentului și a guvernului. Câte odată îmĭ dicea: Suntŭ acțiunĭ pe care înțelepciunea mea de omŭ bĕtrânŭ nu le aprobă, der pe care inima mea le înțelege.

După acestŭ discursŭ, musica a începutŭ sĕ cânte marsilieza și d. Deroulède dede semnŭ tinerimei, gimnasticilorŭ și pompierilorŭ, sĕ strige »ura“ pentru armată. Séra s'a datŭ unŭ banchetŭ. La sfêrșitulŭ banchetului, ministrulŭ Spuller s'a dusŭ la d. Deroulède, ia datŭ mâna și la despărțire i-a disŭ: »Fițĭ cu minte«. Deroulède rĕspunse zîmbindŭ: „Nu rolulŭ nostru este de a fi docilĭ; noi suntemŭ fochiștĭ, voi sunteți mecaniculŭ: voi ne diceți: puneți mai puținĭ cărbunĭ, și noi rĕspundemŭ: dați-ne mai multŭ vaporŭ.«

Incăerărĭ între Albanesĭ și Muntenegrenĭ.

In timpulŭ din urmă au fostŭ mai multe lupte sângeróse între Muntenegrenĭ și Albanesĭ. A fostŭ o încăerare mai întêiu între Muntenegrenii din Vassovicĭ și păstorii albanesĭ din tribulŭ Clementi. Au fostŭ morțĭ și rănițĭ de ambele părțĭ. Albanesii s'au retrasŭ și Muntenegrenii au ocupatŭ pășunile, au luatŭ vitele și provisiile Clementinilorŭ în valóre ca de 10,000 lire. S'au mai întêmplatŭ lupte în districtulŭ Plava unde Muntenegrenii au răpitŭ ca la 600 capete de vite. Valiulŭ din scutari a raportatŭ Porții și a cerutŭ întărirea garnisónei, căcĭ șefii triburilorŭ albanese din Ipek și Giacova s'au întrunitŭ la Gusinie spre a se înțelege asupra unei expedițiunĭ de rĕsbunare contra Muntenegrenilorŭ.

Esposițiunea slovaca din Turoțŭ-St.-Marton.

Inainte de deschiderea esposițiunei, Hurban a adresatŭ credincioșilorŭ sĕi în biserica evanʒelică o predică, care culmină — precum spunŭ foile unguresci — în îndemnarea la unirea tuturorŭ Slavilorŭ. Vorbĭ despre suferințele de o miiă de anĭ ale acelui poporŭ, căruia voescŭ — Ungurii — sĕ-i răpéscă chiar școlele, der elŭ speră cu încredere în victoria națiunei sale. Hurban compară actuala esposițiune a „Jivenei« cu esposițiunea din Budapesta, ce s'a înscenatŭ de Jidovĭ cu mare larmă, pe când esposițiunea slovacă s'a născutŭ în tótă liniștea ca o strălucită mărturiă a culturei slovace.

După serviciulŭ divinŭ, esposițiunea a fostŭ deschisă de redactorulŭ fóiei »Narodnie Noviny“, Ambrus Pietor, care dise între altele în vorbirea sa: „Cunóscemŭ trecutulŭ; sĕ consolidămŭ presintele și astfelŭ sĕ asigurămŭ viitorulŭ“. După elŭ vorbi apoi Pavelŭ Mudrony; ce a disŭ, nu ne spunŭ foile unguresci.

Esposițiunea a isbutitŭ de minune în totalŭ. Esposiția de tablourĭ constă din 16 tablourĭ ale pictorului boemŭ Jaroslav Vesin ce trăesce în München.

La banchetŭ, la care au participatŭ 300 de óspeți, fostulŭ fișpanŭ alŭ comitatului Lipto, Francicĭ, toastă pentru monarhulŭ, pentru prințulŭ de coróna și pentru casa domnitóre. După elŭ toastară Mudrony, Hurban, Cernyi ș. a., carĭ — precum érăși ne spunŭ foile unguresci — au vorbitŭ despre problemele culturale și scopurile finale

ale Slavilorŭ. Preotulŭ Tomkulyak din Detvahuta toasta pentru Ludovic Mocsary, numindu-lŭ — precum cu intențiune pretindŭ foile ungurescĭ c'ar fi ḑisŭ preotulŭ — apĕrătorŭ alŭ poporului slavŭ și încheiă: „...Se póte întêmpla, ca apĕsătorii nostri de aḑĭ sĕ devină și ei Slovacĭ. Și suferințele nóstre trebue sĕ înceteze odată, și atuncĭ vai de dușmanii noștri!« Așa spune »B. H.« că a vorbitŭ preotulŭ.

Foile jidano-maghiare stau sĕ le apuce năbădăile de nĕcazŭ, că nicĭ amintire nu s'a făcutŭ de cultura jidano-maghiară la tóte acestea ocasiunĭ. „P. Ll.« neputêndu-șĭ rĕsbuna altfelŭ, îșĭ încheiă scurtulŭ sĕu raportŭ despre deschiderea esposițiunei cu cuvintele: »La 4 Augustŭ agitatorii panslaviștĭ vorŭ ține, precum se vorbesce, o conferință."

„Ce pĕcatŭ că nu suntŭ agitatorĭ jidano-maghiarĭ!" îșĭ vorŭ fi ḑicêndŭ cu jale și cu mâhnire „patrioții" timbrațĭ și netimbrațĭ.

SCIRILE ḐILEI.

Guvernulŭ ungurescŭ a elaboratŭ unŭ proectŭ de lege privitorŭ la introducerea căsătoriei civile obligatóre în Ungaria. Acestŭ proectŭ va fi supusŭ parlamentului îndată ce se va întruni.

—x—

Ni-se scrie din *marginea Câmpiei,* cu data 29 Iulie: „Amĕsuratŭ programei anunțată în Nr. 137 alŭ »Gaz. Trans.«, inteligența română din M.-Ludoșŭ și giurŭ, în frunte cu activulŭ protopopŭ Nicolau Solomonŭ, simpaticulŭ pretorŭ românŭ Vasiliu Moga și d-lŭ medicŭ cercualŭ Bocoșŭ au arangiatŭ la 17 Iulie n. c. unŭ *concertŭ* împreunatŭ cu *petrecere de danțŭ* în favorulŭ fondului pentru edificarea unei nouĕ biserici românesci gr. cat. în M.-Ludoșŭ. Succesulŭ atâtŭ moralŭ câtŭ și materialŭ a fostŭ eminentŭ. Publicŭ alesŭ și forte numerosŭ s'a grăbitŭ a lua parte la acéstă distinsă petrecere românéscă, precum în părțile acestea n'a mai fostŭ. N'au lipsitŭ nicĭ distinșĭ bărbațĭ maghiarĭ, ca comitele supremŭ din Turda și alțiĭ. Concertulŭ, condus de d-lŭ profesorŭ din Blașŭ Iacobŭ Mureșianu, a reușitŭ strălucitŭ, făcêndŭ mare onóre Românilorŭ noștri; 11 tineri în costumŭ naționalŭ au jucatŭ „Călușerulŭ" și „Bătuta", de asemenea și costumulŭ naționalŭ femeescŭ fu frumosŭ representatŭ. Venitulŭ se sue aprópe la 500 fl.« — In privința acestui concertŭ, „Ellenzék" scrie, că în comitetulŭ arangiatorŭ au fostŭ aleșĭ și Maghiarĭ cu numirĭ ca: »Salamon, Sima, Pap, Bakos, Orban, Elekes și Rozsa", er în invitațiunĭ i au botezatŭ cu numele de: Solomonu, Simu, Popu, Bocoșu, Orbeanu, Elecheșŭ, Rusu. »Apoi se mai ḑică cineva — sfîrcesce „Ellenzék« — că arangiatorii concertului valahŭ din M.-Ludoșŭ nu sciu limba „Volapuk". — Ce sĕ-i facĭ décă volapükulŭ s'a lățitŭ deja peste tótă Europa și e mai plăcutŭ și mai preferitŭ limbei ungurescĭ! Dovadă că volapükulŭ, séu în casulŭ de față limba românéscă, nu e limbă asiatică.

—x—

In luna Augustŭ vorŭ veni la Sinaia atâtŭ mama Regelui câtŭ și mama Reginei României.

—x—

Preotulŭ gr. or. Alexandru *Bucovă* din Cebza a înebunitŭ, ne spune „P. H." Imbrăcatŭ numai în rufe se duse, Joi a fostŭ sĕptĕmână, în biserică, se așeḑă pe unŭ scaunŭ lângă altarŭ și începù a fuma. Sosindŭ ómenĭ în biserică, preotulŭ zimbindu-le le întinse mâna fiecăruia și ii stropì cu apă sfințită. Deodată apoi deveni furiosŭ, luà unŭ lemnŭ și isgonì pe ómenĭ din biserică. Cu greu putù fi liniștitŭ preotulŭ și sĕrmana preotésă abia putu sĕ-lŭ ducă la Ciacova, de unde apoi fu transportatŭ în spitalulŭ din Timișóra. Nenorocitulŭ preotŭ, precum ne spune aceeașĭ fóiă, avea o purtare în adevĕrŭ demnă și o inteligință rară.

—x—

In *Jebelĭ* i-a arsŭ proprietarului *Negru* grâu în valóre de 1000 fl.

—x—

La tragerea făcută la 1 Augustŭ st. n. în orașulŭ Gotha a losurilorŭ împrumutului comunei Bucurescĭ, s'au trasŭ următórele câștigurĭ principale: Seria 3011 Nr. 4, câștigă 40,000 francĭ. Seria 5444 Nr. 40, câștigă 5000 francĭ, 1000 francĭ câștigă: Seria 489 Nr 13, seria 3154 Nr. 40 seria 3916 Nr. 74, seria 6780 Nr. 25, seria 7183 Nr. 32. 500 francĭ câștigă: Seria 42 Nr. 44, seria 42 Nr. 98, seria 3372 Nr. 79, seria 4027 Nr. 14, seria 5291 Nr. 85, seria 5789 Nr. 30, seria 5795 Nr. 92, seria 6154 Nr. 49, seria 6780 Nr. 12, seria 7021 Nr. 59.

Imigrarea Jidovilorŭ în România.

„Telegrafulŭ" din Bucurescĭ atrage atențiunea guvernului românŭ asupra mutrelorŭ străine jidovescĭ ce se vĕdŭ prin țéră. Intre altele scrie:

Rusia și Germania espulséză de câtva timpŭ pe cei ce nu suntŭ supușĭ de-ai lorŭ. Espulsații caută sĕ se strecóre și neapĕratŭ că România li-se pare unŭ terenŭ favorabilŭ.

Acésta însĕ nu ne póte conveni cu nicĭ unŭ chipŭ; avemŭ deja peste mĕsură străinĭ, nu putemŭ sĕ mai adăpostimŭ pe vagabonḑii din Germania și Rusia. Pe când aceste două state se curăță, nu putemŭ sĕ ne încărcămŭ noi cu rebuturile pe carĭ le aruncă ele. De aceea atragemŭ seriósa atențiune a d-lui ministru de interne și'lŭ rugămŭ sĕ dea ordine severe autoritățilorŭ dela fruntarii.

Nu trebuie sĕ se credă, că Evreii din Rusia, carĭ se dau de supușĭ germanĭ, se ducŭ în Germania când suntŭ espulsațĭ. Anulŭ trecutŭ s'a vĕḑutŭ forte bine ce se întêmplă cu aceștĭ ómenĭ: espulsațĭ din Rusia, ca supușĭ germanĭ, autoritățile germane refusau sĕ-i primescă; și, vice-versa, autoritățile ruse respingeau pe pretinșii lorŭ supușĭ, espulsațĭ din Germania. Ḑile întregĭ, acеștĭ ómenĭ treceau și retreceau fruntaria fără a fi primițĭ nicăirĭ.

In Galiția érășĭ nu se potŭ aședa acеștĭ vagabunḑĭ. Acolo societățile israelite suntŭ putérnicŭ constituite și nicĭ unŭ Evreu nu se póte stabili fără învoirea lorŭ.

Emigranții din Rusia și Germania suntŭ dirigiațĭ chiar de aceste societăți spre România...

Acéstă stare de lucrurĭ nu mai póte sĕ dureze; cu o oră mai curêndŭ trebue întreprinsă o acțiune energică pentru a ne curăți d'acéstă lepră. E absolutŭ necesarŭ ca, cât de repede, sĕ fimŭ fixațĭ asupra numĕrului și situațiunii Evreilorŭ născuțĭ séu așeḑațĭ în România și sĕ luămŭ așa mĕsurĭ încâtŭ vagabunḑii sĕ nu mai pótă străbate în țéra nóstră.

Atragemŭ dér din nou atențiunea guvernului asupra acestei grave cestiunĭ.

Scirĭ militare.

Austro-Ungaria. In Terebes lângă Cașovia se concentréză pentru manevre corpulŭ 6 din armata comună în numĕrŭ de 20,000 ómenĭ. La aceste manevre iau parte: 26 batalióne infanteriă, 1 batalionŭ vênĕtorĭ, și de fiă-care companiă câte 50 reserviștĭ=5400 reserviștĭ; 12 escadróne cavaleriă; 13 baterii artileriă; întregŭ despărțĕmêntulŭ de geniu, de intendanță și de sanitarĭ ai corpului 6 din armata comună; 9 batalióne infanteriă de honveḑĭ, 8 escadróne cavaleriă de honveḑi și tóte despărțĕmintele sanitare ale comandei districtului militarŭ de Cașovia.

Agricultura în Germania.*)

O escursiune agricolă făcută la Rosalii 1884 în provincia Sacsonia.

(Urmare.)

Lucrătorĭ erau pe moșiă în ḑiua aceea 498, dér în timpulŭ grămădirei lucrului numĕrulŭ lorŭ se urca la 1500. Aci credŭ necesarŭ a intra ceva mai adêncŭ în cestiunea lucrătorilorŭ agricolĭ.

In Germania marii proprietarĭ, ca sĕ aibă peste anŭ lucrătorii de lipsă pentru lucrarea pămêntului, de obiceiu îșĭ angajéză dela începutulŭ anului o sumă de familii, cărora le dau cuartirŭ și alte micĭ beneficii, se înțelege ca sĕ-i le plătéscă din plata lorŭ, îșĭ fiséză prin contractŭ plata ḑilnică pentru fiăcare anotimpŭ, atâtŭ pentru bărbațĭ, câtŭ și pentru femei și copii cu îndatorirea, ca ei sĕ fiă în fiă-care ḑi la disposiția proprietarului și numai după ce lui nu-i trebuescŭ sĕ se pótă duce și la alții. La îngrămădirea lucrului — cum e primăvéra la sĕmĕnatŭ, véra la făcutŭ de fênŭ, la secere, la scosulŭ sfeclelorŭ — proprietarii marĭ, în provinciile unde e și proprietate mică, mai capĕtă lucrătorĭ cu ḑiua séu cu ruptulŭ și dela proprietatea mică, ca în provincia Sacsonia, ér unde nicĭ aceștia nu suntŭ de ajunsŭ, séu se află numai proprietatea mare, ca în provincia Branderburg, Meklenburg etc. îșĭ aducŭ lucrătorĭ migrătorĭ — Wanderarbeiter — mare parte polonesĭ din provincia Posnania, Prusia orientală, Prusia occidentală și Pomerania, pentru carĭ pe căile ferate au rabatŭ de câte 30%, și carĭ vinŭ primăvéra și se ducŭ tómna.

In luna lui Martie și Aprilie în fiă-care ḑi și la fiăcare gară poțĭ vede mai multe mii și ḑecĭ de mii de atarĭ nenorocițĭ, carĭ au trebuitŭ sĕ șĭ lase casă și mésă, femei și copii minorĭ, spre a se duce cu cei mai marĭ prin Țéra nemțéscă întregă din Silesia până în Holstein și Alsacia pentru a-șĭ agonisi pentru ei și familiile lorŭ pânea de tóte ḑile, espușĭ fiindŭ la tóte injuriile și batjocurile Nemțilorĭ, precum și vițielorŭ, beției corupțiunei și imoralității constrînșĭ fiindŭ d'a trăi lungĭ întregĭ în necurățeniă și miseriă, d'a dormi cete întregĭ împreună prin șoprone, șurĭ și clăi, bĕtrânĭ și copii, bărbațĭ, femei și fete.

Campania de germanisare și deposedările forțate întreprinse de cancelarulŭ de ferŭ contra aristocrației polone din Posnania, Prusia orientală și occidentală suntŭ fără îndoială din punctŭ de vedere alŭ libertății și juridico-istoricŭ condemnabile, der când veḑĭ pe acеștĭ nenorocițĭ ți-se pare că ceea ce se petrece nu e decâtŭ o pedépsă a Provedinței, o rĕsbunare meritată a sorții asupra acelora, carĭ au comisŭ cele mai marĭ greșelĭ și abusurĭ contra națiunei lorŭ propriă! Décă aristocrațimea polonă de sub Sobieschi și următorii lui ar fi cedatŭ cătușĭ de puținŭ din privilegiile și prerogativele ei în favórea țĕranului desmoștenitŭ, și a burghesului, Polonia esista astăḑi ca regatŭ, și în țĕranĭ, cu moșiórele lorŭ, ar fi avutŭ Polonismulŭ în vreme de restriste celŭ mai mare razimŭ și ajutorŭ.

Astfeliu der țĕrănimea polonă este aḑĭ dusă cu miile și

*) A se vede Numerii 159, 160, 161, 162 și 163 ai „Gaz. Trans." din 1887. — Red.

FOILETONU.

(22)

Misterele Veneției.

de Edouard Didier, traducere de *Ioanŭ S. Spartali.*

VII.

Logodna.

...Dér bine, n'o sĕ facemŭ nimicŭ noi pentru bietulŭ Felice... nu cumva vréi sĕ ai aerulŭ, că-i desprețuescĭ darurile? mai ḑise Fiametta cu unŭ tonŭ rugătorŭ.

— Oh, nu! elŭ este prea bunŭ pentru ca sĕ vréu sĕ-lŭ mâhnescŭ... Dă'mĭ șirulŭ cela de mărgăritare! ḑise Veneția.

Veneția îșĭ desfăcŭ pĕrulŭ sĕu înbelșugatŭ, ce i cădea împrejurŭ ca unŭ snopŭ de grâu auriu, și, cu ajutorulŭ cameristei, ilŭ legà la spate cu mărgăritarele pe care le amesteca cu firele de pĕrŭ, așa încâtŭ mărgăritarele par'că se puseseră acolo firesce, ca nisce picăturĭ de rouă căḑute în caliciulŭ florilorŭ.

— Dér rubinulŭ acesta gălbuiu n'are sĕ găséscă grațiă înaintea d-tale? întrebà Fiametta punêndŭ pe fruntea de zăpadă a Veneției o potcóvă forte frumósă cu pietre scumpe?

— Décă vréi tu.. rĕspunse a lene Veneția, care părea că-i făceau plăcere tóte micile tiranii ale cameristei sale.

Fiametta se dete cu 2—3 pașĭ înapoi ca s'o admire, și, bătêndŭ din palme:

— Bravo! ḑise ea; eștĭ de mâncatŭ așa, și décă Felice Badoer nu va înebuni după domnia-ta mai pe urmă, apoi sĕ scĭ, că e mai tare de ingerŭ decâtŭ ilŭ scimŭ noi!

Era și vremea! adăugà dênsa aplecându-se la ferestră; mi-se pare că vine. Audŭ venindŭ din partea Padovei unŭ sgomotŭ mare de ómenĭ și de cai.

Adevĕratŭ vorbea Fiametta. Cortegiulŭ, ce plecase dela palatulŭ guvernamêntului, apărea prin Porta del Portello și venea spre schitulŭ Fetelorŭ nobile.

Cortegiulŭ acesta era forte mare și se deschidea printr'o companiă de celŭ puținŭ o sută cavalerĭ.

Orgoliosulŭ podestatŭ parcă 'șĭ făcuse o plăcere ca sĕ desfășure multe forțe militare; astfelŭ făcea elŭ orĭ de câte-orĭ i-se presenta ocasiă și după cum l'amŭ vĕḑutŭ, când a visitatŭ pe dogele Francesco Foscari. Elŭ deșteptase numĕróse gelosii și palatulŭ sĕu din Padova era o adevĕrată curte, unde se găsea totŭ felulŭ de curtezanĭ și de parasițĭ, după cum se vedea pe atuncĭ în tóte casele princiare din Europa.

Nimicŭ nu lipsea, nicĭ chiar unŭ nebunŭ.

Nebunulŭ acesta venea dela curtea Franței, unde fusese Martinengo trimisŭ în ambasadă de către Serenisima Republică. Ilŭ chema Saint-Leger și podestatulŭ avea obiceiulŭ sĕ spună că-i fusese datŭ de regele Carol VII. Saint-Leger sciuse sĕ se facă iubitŭ de padovanĭ, cu carĭ trăia într'o astfelŭ de familiaritate, încâtŭ fiăcare îi ḑicea „Vere".

Aerulŭ acesta de suveranŭ pe carĭ ilŭ lua podestatulŭ, era vĕḑutŭ rĕu nu numai de dogele, dér chiar de întréga înaltă nobleță, în care Martinengo nu avea nicĭ unŭ prietinŭ, decâtŭ numai pe senatorulŭ Jacopo Loredano, despre care amŭ vorbitŭ și cu care era legatŭ printr'o ură comună pe dogele Foscari.

Nimenĭ însĕ nu cutezase încă sĕ atace pe putérniculŭ podestatŭ alŭ Padovei. Situația lui era acésta: era uritŭ și temutŭ. Fiăcare ajunsese la convingerea că elŭ aștepta numai prilegiulŭ, când sĕ se declare independentŭ, de aceea era priveghiatŭ d'aprópe.

După compania de cavalerĭ venea singurŭ, într'unŭ spațiu mare lăsatŭ liberŭ, tênĕrulŭ Felice Badoer călare pe unŭ calŭ de Spania, pe care-lŭ mania cu o dibăciă destulŭ de rară dela unŭ Venețianŭ. Martinengo, călare ca și Badoer, mergea lângă ușa unei litiere de gală, destinată fiicei Adriaticei. La ușa din stânga mergea unŭ gentilomŭ, care representa pe dogele. După litiera acésta veneau multe alte litiere, mai puținŭ bogate decâtŭ a miresei: Erau ale damelorŭ nobile din Veneția și din Padova, învitate la logodnă. Unele din ele mergeau călărĭ pe cai. După ele veneau la distanță prietenii podestatului și invitații lui Felice Badoer. In sfĕrșitŭ cortegiulŭ era închisŭ de o companiă de arcașĭ, înapoia cărora vermuia o mulțime de mai multe mii de persóne.

Din mulțimea asta se înălță unŭ țipetŭ de admirațiă, când sĕ vĕḑu fiica Adriaticei ivindu-se în porta schitului la brațulŭ stariței și așeḑându-se cu ea în litiera de gală.

Atuncĭ cortegiulŭ se formà încă odată într'aceeașĭ ordine și pornì spre biserica metropolitană a Padovei, unde trebuia sĕ se dea binecuvêntarea mirilorŭ.

Până acum Felice și Veneția nu avuseseră încă vreme sĕ schimbe nicĭ o vorbă. Când se ivise fiica

tratată de agricultorii germanî ca vitele, ér latifundiile şi moşiile făloşilorŭ aristocraţî polonî suntŭ cu sutele vêndute cu toba ca sĕ fiă dismembrate şi împărţite pe la coloniştii germanî. Pentru noi, Românii, şi cu deosebire pentru cei din România casulŭ Poloniei şi alŭ Polonilorŭ e de unŭ interesŭ deosebitŭ, căcî ne arată starea la care era sĕ ajungemŭ, decă unŭ Cogălniceanu, unŭ Brătianu, Rosetti şi alţii nu se grăbeu sĕ cedeze din drepturile şi prerogativele boierescî şi se facă şi ceva pentru ţĕranŭ — talpa ţerei — şi sĕ lŭ împroprietărescă.

Fără acestŭ ţĕranŭ împroprietăritŭ, nicî Dorobanţulŭ nu ar fi pututŭ triumfa înaintea Plevnei şi nicî Regatulŭ României n'ar fi putută sĕ esiste, ci din contră, visurile unui List şi a altorŭ economişti germanî se îndeplineu deja de multŭ, orî cnuta rusĕscă nu-şi mai scotea ghiarele ei de vulturŭ, ce şi le încleştase deja în carnea Românimei.

Peste totŭ, lucrătorii polonesî suntŭ mai iubiţî decâtŭ cei germanî, parte că suntŭ mai deşteptî, mai silitorî şi mai puţinŭ pretenţioşî, ér pe de altă parte şi mai eftinî. Plata depinde de regiune şi obiceiu: décă pămêntulŭ e roditorŭ şi e proprietate mica în proporţiă corĕspundĕtóre, ca în provincia Sacsonia etc., atuncî plata pentru unŭ omŭ la cósă e 1 marcă 50 fenicî pe ḑi şi mai bine, se înţelege fără mâncare şi beutură, unde însĕ nu e decâtŭ proprietate mare şi latifundii, fără industriă, acolo num i câte 60—80 fenicî = 35 cr. v. a., cum e în Meklenburg, Brandenburg, seu chiar şi numai 50 fenicî = 31 cr. v. a. pe ḑi, cum e în Lausitz, Silesia, Prusia orientală, Posnania, Pomerania, pentru care unŭ omŭ mare trebue sĕ tragă cósa dela 5 óre diminéţa până la 8 óre séra cu escepţiune de o oră liberă pentru amedĭ. In multe regiunî ale Germaniei de nordŭ s'a mai ţinutŭ unŭ felŭ de iobăgiă până în ḑiua de aḑî, cum e în Meklenburgurî etc., unde familiile angajate cu contractŭ pe anulŭ întregŭ, orî au copii orî nu, din acéstă mică lefă a lorŭ — 60—80 fenicî a bărbatului şi 40—50 fenicî a femeii — trebue sĕ ia şi sĕ susţină unŭ băiatŭ orî fétă în etate de 13—17 anî, care ḑilnicŭ trebue sĕ mergă sĕ lucre în curtea domnéscă — Hofgänger-i — dér carî acolo nu capĕtă nicî lefă şi nicî de mâncare. De sine se înţelege că din plata lorŭ ḑilnică lucrătorii mai trebuiau sĕ plătéscă proprietarului şi chiria casei.

In Klein Wanzleben, pentru ca lucrătorii sĕ nu se ducă la alţî proprietarî, primescŭ dela stăpânulŭ lorŭ pe lângă plata lorŭ de fiă-care omŭ mare 1 morgen de fiă-care femeiă orî fetă mare, $^{1}/_{2}$ morgen şi de fiă-care copilŭ între 8—12 anî $^{1}/_{4}$ morgen locŭ pentru pusŭ de gogoşe (cartofî). Fiindŭ tocmai atuncî timpulŭ de rĕritulŭ sfeclelorŭ, la şcóla din satŭ se deduse vacanţă pe 10 ḑile — numită şi ea vacanţa răritului sfeclelorŭ, cum şi prin Ardealŭ unele şcóle au vacanţă de culesulŭ viilorŭ şi toţî băieţii şi fetiţele de şcolă erau la răritŭ la proprietarŭ, unde fiă-care căpĕta câte 60—80 fenicî pe ḑi — adică 30—40 cr. v. a. Femeile şi fetele căpĕtau câte 1 marcă până la 1·30, ér bărbaţii şi lucrătorii harnicî 1 marcă 40—60 fenicî; pe lângă aceea mai căpĕtau câte-odată şi câte 15 fenicî remuneraţiune, când se purtau bărbătesce. (Va urma).

Raportŭ poliţienescŭ. — Vinerî învĕţăcelulŭ c. r. de proviantŭ se duse în cârciuma lui Ioh. Mentsch din Blumĕna şi cerŭ dela fiulŭ numitului cârciumarŭ, cu care era cunoscutŭ, unŭ costumŭ civilŭ, pentru ca sĕ-lŭ îmbrace, cum dicea elŭ, pentru o nuntă la care trebue sĕ asiste. Satisfăcêndu-i-se cererea, învĕţăcelulŭ luă costumulŭ, ilŭ îmbrăcă acolo imediatŭ dér nu se duse la pretextata nuntă, ci desertă. Despre acestŭ casŭ fŭ în cunoscinţată imediatŭ autoritatea militară competentă care a dispusŭ prinderea desertorului.

La arătarea fabricantului şi proprietarului de móră de aci I. Königes, că proprietarii din stradele din dosŭ şi de mijlocŭ în Braşovulŭ vechiu au abătutŭ apa din canalŭ în grădinile lorŭ de legumî, poliţia convingêndu-se despre adevĕrulŭ acestei arătărî, a dispusŭ încetarea folosirei pe nedreptŭ a apei de cătră vr'o 30 proprietarî în paguba celorŭ îndreptăţiţî a folosi apa canalului.

Insciinţare.

Subscrisulŭ comitetŭ, constituitŭ pentru arangiarea festivităţilorŭ cu ocasiunea adunărei generale a Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ, ce se va ţiné la 16/28 Augustŭ a. c., a statoritŭ următorulŭ

Programŭ.

1) *Sâmbătă séra* în 15/27 Augustŭ: **Séra de cunoscinţă**, cu musică în grădina »Hermann« (strada Morii, la casă de ploiă în »Pavilonulŭ« de acolo;

2) *Duminecă séra* în 16/28 Augustŭ **„Concertulŭ reuniunei române de cântărî din Sibiiu“** în Pavilonulŭ din grădina »Herman«;

3) *Luni*, în 17/29 Augustŭ la 2 óre d. a.: **„Banchetŭ“** totŭ în Pavilonulŭ din grădina „Herman«.

4) *Luni* séra **Balŭ** în sala dela hotelulŭ **„Impĕratulŭ Romanilorŭ«**;

5) *Marţi* în 18/30 Augustŭ, eventualŭ **„Escursiunî«** în diferite locurî din împregiurulŭ Sibiiului.

Pe când ne luămŭ voie a notifica acésta, onoratulŭ publicŭ totodată este rugatŭ:

a) ca pentru *cuartire* sĕ se insinue celŭ multŭ până la **10 (22) Augustŭ** la d-lŭ advocatŭ **Ioanŭ Popa** în Sibiiu, şi acésta cu atâtŭ mai vêrtosŭ, căcî ţinêndu-se aicî chiar pe acelŭ timpŭ o esposiţiune artistică, arangiată de concetăţenii saşî, insinuărilorŭ ulteriore cu greu se va puté satisface;

b) insinuările pentru *banchetŭ*, la care cu deosebire se invită şi damele, suntŭ a se face la d-lŭ advocatŭ **Dr. Octavianu Rusu** în Sibiiu, până la **16 (28) Augustŭ** adecă: **Duminecă la 12 óre a. m.** Insinuările ulteriore nu se primescŭ, ér la banchetŭ vorŭ puté participa numai persónele provĕḑute cu biletŭ;

c) insinuările pentru „Escursiunî« suntŭ a se face la d-lŭ **Valeriu Bologa**, secretarŭ alŭ institutului de creditŭ şi economii »Albina« în Sibiiu, esclusivŭ până la **17/29 Augustŭ**, adecă până **Luni la 12 óre a. m.**

Sibiiu, 17/29 Iulie, 1887.

Dr. Moga, *preşed.* **Dr. S. Roşca,** *secret.*

SCIRÎ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

GASTEIN, 8 Augustŭ. — Maiestatea Sa, după o despărţire fórte cordială de împĕratulŭ germanŭ, a plecatŭ la Ischl.

POJŬNŬ, 8 Augustŭ. — In localitatea din apropiere Pama au arsŭ 56 edificii, au dispărutŭ 3 persóne.

ROMA, 8 Augustŭ. — Regele a refusatŭ demisiunea cabinetului, a numitŭ pe Crispi ad interim ministru de esterne.

TATRAFÜRED, 8 Augustŭ. — Regele Serbiei împreună cu prinţulŭ de corónă au sositŭ aci.

Ultime scirî.

Viena, 7 August. — „Neue Wiener Tagblatt“ anunţă că o parte din amploiaţii şi din servitorii principelui de Coburg au plecatŭ ierî şi alaltaerî în Bulgaria şi că principele Ferdinand va pleca Lunî.

Moscva, 7 Augustŭ. — Au sositŭ aicî, pentru a lua parte la înmormêntarea lui Katkov, d-nii Floquet, Deroulède, Laur şi alţî 19 representanţî ai pressei francese.

Sofia, — Riza bey a remisŭ Regenţei o notă regretândŭ că ea îndémnă pe principele de Coburg a înfrânge tractatulŭ dela Berlinŭ.

DIVERSE.

Unŭ arbore colosalŭ. — „Curierulŭ“ din Iaşî spune, că în apropiere de oraşulŭ Iaşî, cale de o oră, în Podgoria Vişanu, com. Buciumî, esistă unŭ copacŭ stejarŭ ce în adevĕrŭ merită a fi vĕḑutŭ. Elŭ este la trunchiu de o grosime ce nu se póte cuprinde decâtŭ de braţele a 5 inşî, are 56 crăcî şi acestea încă de o grosime enormă, astfelŭ că s'ar putea întemeia pe dênsulŭ nu câte-va pavilióne, dér chiar o casă cu mai multe camere, de desuptulŭ lui s'ar puté umbri sutimî de mese garnisite cu persóne, căcî întinderea ramurilorŭ trece peste 40 paşî. Se ḑice că ar avea o etate de peste 400 anî. Călĕtorii şi ómenii cunoscĕtorî, carî a avutŭ ocasiă a vedé acestŭ arbore uriaşŭ, au susţinutŭ că décă s'ar puté transporta şi planta în întregimea lui în una din grădinile Parisului seu a Londrei ar preţui peste o sută mii francî. In alte State suntŭ copacî multŭ mai inferiorî, dér cu tóte astea suntŭ remarcaţî, păḑiţî şi întreţinuţî de Statŭ ca unŭ lucru anticŭ şi rarŭ, şi ca o podóbă a ţĕrei. La noi însé habarŭ n'au; nimenî nu-şî bate capulŭ cu de al de astea, ba nicî măcarŭ au curiositate de a vedé unŭ asemenea fenomenŭ, deşi e destulŭ de aprópe de oraşŭ. Aşa e Românulŭ şi n'ai ce-i face.

Virtutea militară bulgară. — In monetăria din Viena se bătŭ acum din nou 30 mii medalii „Virtutea militară“ pentru oştirea bulgară, şi comanda s'a făcutŭ pe socotéla institutului de creditŭ (Creditanstalt). Deja la începutulŭ acestui anŭ s'au bătutŭ 60 mii medalii, apoi alte câte-va mii şi s'au trimisŭ la Sofia, ér o fabrică a avutŭ sĕ efectueze 30 mii decoraţii de acestea de bronzŭ. Aceste decoraţii au pe o parte armele prinţului Alexandru, precum şi numele localităţilorŭ unde s'au luptatŭ Bulgarii sub comanda lui în rĕsboiulŭ bulgaro-serbŭ.

Necrologŭ. — Cu inima înfrântă de durere anunţămŭ că: **Georgiu Densuşianu**, preotŭ gr. cat. în Densuşŭ, astăḑî în 4 Augustŭ st. n. s'a mutatŭ la cele eterne după unŭ morbŭ greu de 4 sĕptĕmânî, în alŭ 54-lea anŭ alŭ etăţii şi alŭ 29-lea anŭ alŭ păstorirei sale sufletescî. Rĕmăşiţele pămêntescî s'au depusŭ spre repausŭ eternŭ Sâmbătă în 6 Augustŭ în cintirimulŭ bisericei de aci la 2 óre p. m. Pe părintele bunŭ şi iubitorŭ ilŭ deplânge numerósa-i familiă întristată, consângenii lui doioşî şi poporenii sĕi credincioşî. — Densuşŭ, în 4 Augustŭ st. n. 1887.

Fraţii şi sora: Beniaminŭ, Canonicŭ în Lugoşŭ, Aron, prof. univers. în Iaşî, Iulia mărit. Dariu cu familia din Rechitova. Nicolau bibliotecarŭ la statulŭ majorŭ militarŭ, în Bucurescî. Teresia născ. Popŭ ca soţiă. Fii şi fiice: Emilia mărit. Gane cu familia în Făgăraşŭ, Romulŭ, învĕţătorŭ poporalŭ, Alexandru profesorŭ, Cornelia, Sabinŭ, Beniaminŭ, Octavianŭ şi Aurelia.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Adriaticei, tênĕrulŭ se mulţămise sĕ se încline câtŭ putuse mai josŭ pe şéua calului sĕu, pe care-lŭ jucase în aplausele mulţimei şi chiar spre bucuria Fiamettei, care nu mai vĕḑuse până în ḑiua aceea alţî caî, decâtŭ caii de bronzŭ puşî d'asupra porticulului pieţei Sf. Marcu.

Pentru că şi Fiama era acolo; ea însoţise pe stăpână-sa până la litieră, ţiindŭ locŭ de pagiu, adecă purtândŭ códa rochiei fiicei Adriaticei.

Stradele pe unde se ducea la catedrală erau lungî şi inguste, sĕmĕnândŭ cu nisce schiturî strînse de gâtŭ, din pricina largilorŭ galerii séu portice, ce le mărgineau, susţinute de stâlpî groşî, scurţî carî fereau pe locuitorî de arşiţele cele marî ale verei.

Mulţimea se rĕspândise pe sub porticele acestea pentru ca sĕ vedă defilândŭ cortegiulŭ, care cu greu putea ţine mijloculŭ acestorŭ strade aşa de inguste.

Nebunulŭ podestatului, Saint Léger, — care se cunoscea numai decâtŭ după bonetulŭ lui înaltŭ cu unŭ ciucure în virfŭ, după rasa făcută în formă de capuşon, după cele douĕ pungî, care îi atêrnau la cingĕtóre şi mai cu semă după sceptrulŭ lui cu clopoţei, pe care tot mereu ilŭ scutura — n'avea locŭ hotărîtŭ în cortegiu, ci se plimba de colo până colo, ca unŭ câne încunjuratŭ d'o horă ţĕrănéscă. Glasurî din mulţime îi strigau neîncetatŭ:

— Hei! vere, ai sĕ trăescî bine aḑî; n'are sĕ-ţî mĕsóre nimenî nicî mâncarea, nicî vinulŭ de Montefiascone.

— Auḑî, vinŭ de Montefiascone! par' că n'ai bea şi vinulŭ celŭ prostŭ de Conegliano, verişcane.

— Vere, ţî-ai pusŭ bonetulŭ d'andóselea, ca şi creerii!

— Hei! nebune! nebune! nebune! strigau 20 de glasurî în mulţime.

— Nu strigaţî aşa de tare... este aci undeva aḑî unulŭ mai nebunŭ decâtŭ mine! rĕspundea Saint Léger impunêndŭ tăcere mulţimii.

— Aşi! şi cine este acela?

— Celŭ care merge în capulŭ cortegiului! ḑise nebunulŭ, arătândŭ pe Felice Badoer, care îşî juca mereu calulŭ lui de Spania.

După cum ne aducemŭ aminte, podestatulŭ mergea călare la uşa din drepta litierei Veneţiei, încă dela pornirea cortegiului; însĕ nu'şî putuse ţiné loculŭ acesta în oraşŭ, din causa strîmtorii stradelorŭ. Prin urmare mergea cu unŭ pasŭ înaintea litierei. De odată se opri întorcêndu-se spre litieră. Caii carî urmau se opriră asemenea. Oprirea acésta fuse de ajunsŭ ca Felice Badoer care îşî urmase drumulŭ sĕ se găséscă despărţitŭ de cortegiu printr'unŭ spaţiu celŭ puţinŭ îndoitŭ de celŭ care fusese hotărîtŭ la pornire,

Deodată, pe când trecea pe dinaintea unei case, care se repara, se făcŭ unŭ sgomotŭ mare pe coperişŭ. Calulŭ se speriă şi sări înapoi, pentru marea fericire a lui Felice Badoer, fiindcă chiar în loculŭ de unde sărise calulŭ înapoi căḑuse unŭ bolovanŭ care negreşitŭ ar fi strivitŭ pe tênĕrulŭ patrician în căderea lui, decă n'ar fi săritŭ calulŭ.

Podestatulŭ se'ntorsese iute înapoi, când auḑise sgomotulŭ. Decă lumea n'ar fi avutŭ privirile îndreptate în altă parte, ar fi putută vedé pe contele îngălbenindŭ şi mişcarea de furiă pe care o făcŭ elŭ când vĕḑu că Felice Badoer scăpase prin minune de mórte.

— Eu nu te îndemnŭ sĕ te puî încă-odată la probă, vere, fiindcă s'ar puté întêmpla sĕ nu reuşescî aşa de bine! ḑise nebunulŭ, care alergase şi ţinea în locŭ calulŭ de căpĕstru.

Dér cum putuse sĕ se întêmple sĕ cadă piatra?

Astfelŭ se întreba fiă-care.

Lucrătorii se scoboriseră şi spuseseră că fringhia de care era legatŭ bolovanulŭ de piatră se rupsese. Felice, dorindŭ ca întêmplarea acésta sĕ trécă nebăgată în sémă, nicî nu'i asculta bine şi dete ordinŭ numai decâtŭ sĕ se ridice bolovanulŭ din drumŭ; pe urmă cortegiulŭ porni ér spre catedrală.

Clerulŭ întregŭ aştepta sub porticulŭ bisericei şi intrară apoi cu toţii în basilica cea mare.

Biserica acésta era una din cele mai bogate ale creştinătăţii: călugării aveau 8000 de livre venitŭ, sumă forte mare pe atuncî, afară de veniturile sacristiei. De aceea se ḑicea că episcopulŭ Padovei era unŭ papă micŭ şi că călugării catedralei se puteau lăuda că suntŭ cardinalii Lombardiei.

Mirii fură duşî deocamdată în partea dréptă a ferestrei bisericei, unde chiar atuncî se afla celebra Fecióră a lui Giotto, restauratorulŭ picturei în Italia, şi fusese dăruită bisericei metropolitane de cătră Petrarca, pe când era elŭ călugărŭ.

Petrarca fusese călugărŭ alŭ Padovei.

Giotto! Petrarca! — Cu tóte crimele fără numĕrŭ, alŭ căror teatru era încă Italia şi despre carî găsimŭ unŭ ecou fórte slabŭ în istoria pe care o povestimŭ, Renascerea va sĕ ḑică şi începuse de unŭ secolŭ în arte şi în litere. Dér câtŭ timpŭ mai trebui până sĕ vie şi în moravurî!

Cursulŭ la bursa de Viena

din 6 Augustŭ st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	100 65
Rentă de hârtiă 5%	87.45
Împrumutulŭ căilorŭ ferate ungare	150 75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98 25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 50
Bonurĭ rurale ungare	104 60
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.60
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104 25
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.25
Bonurĭ rurale transilvane	104 60
Bonurĭ croato-slavone	104 75
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.50
Împrumutulŭ cu premiu ung.	123.25
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	—.—
Renta de hărtiă austriacă	81.45
Renta de arg. austr.	82 80
Renta de aurŭ austr.	112 65
Losurile din 1860	136.50
Acţiunile băncei austro-ungare	886 50
Act. băncei de creditŭ ung.	287.25
Act. băncei de creditŭ austr.	281.56
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 93
Napoleon-d'orĭ	9.96
Mărcĭ 100 imp. germ.	61 60
Londra 10 Livres sterlinge	125.55

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 25 Iulie st. v. 1887.

	Cump.	vend.
Renta română (5%).	92—	92½
Renta rom. amort. (5%)	94¾	95¼
» convert. (6%)	88½	89—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	34—	36—
Credit fonc. rural (7%)	104—	105—
» „ „ (5%)	89—	89¼
» » urban (7%)	102½	103—
» » » (6%)	94½	95—
» » » (5%)	87¾	87½
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
» » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	15.—	15.50
Bancnote austriace contra aurŭ	2.02	2.03½

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 8 Augustŭ st. n. 1887

Bancnote romanescĭ	Cump.	8 55	Vend.	8 57
Argint romănesc	»	8.50	»	8 53
Napoleon-d'orĭ	»	9.94	»	9 98
Lire turcescĭ	»	11.23	»	11.29
Imperialĭ	»	10.21	»	10.27
Galbenĭ	»	5 85	»	5.80
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	109.—	»	110.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Sz. 6397—1887.
alisp.

Hirdetmény.

A vizjogi törvény (1885 évi XXIII t. cz.) 189 § a valamint ezen törvény végrehajtása tárgyában a nagyméltóságu földmivelés-, ipar és kereskedelmi, és a közmunka és közlekedési m. k. Minister urak által egyetértőleg m. évi Deczember 31-én 45689 szám alatt kibocsátott általanos rendelet 87 §-a alapján felszolitom a vármegye területén fennálló vizimüvek és vizhasználati jogositványok tulajdonosait, hogy a jogositványaikra vonatkozo engedélyt a mennyiben az 1886 évi September hó 8-án 5803 sz. hirdetményem daczára eddig esetleg még nem adták be most már folyó 1887 évi Augustus hó végeig nálam irásban mutassák be, vagy pedig irásban igazolják azt hogy vizimüveik 1866 évi Januar hó 1-je óta háboritlanul fennállanak a nélkül, hogy mások jogosult érdekeit sértenék és mint ilyenek az illetékes hatóságok által károsoknak találtattak volna.

Megjegyeztetik, hogy a bejelentések a vizjogi törvények 191 §-ának második bekezdése értelmében bélyegmentések. Ezen bemutatási, illetve igazolási kötellezettség minden hatósági engedélyre szoruló vizimunkálat tulajdonosára kiterjed, tehát, öntözési, lecsapolási, ár mentesitési, ipari-vállálatokra, malmokra, továbbá nyilvános és magán csatornákra, mesterséges viztártákra, védgátakra és zsilipekre egyaránt érvényes.

A kik jogositványukat igazolni nem tudják, vagy igazolás végett a fennt kitüzött határidőben nem jelentkeznek: azoknak vizimüvei az idézett törvény 191 §-a értelmében nem létezőknek fognak tekintetni s az ily vizimüvekre nézve a vizjogi törvény 163 és következő szakaszai és a hivatkozott általános ministeri szabályrendelet 3—32 §-ai leszneк alkalmazandók.

Fogarason, 1887 évi Augustus hó 3-án.

Gramoiu Dániel,
alispán.

1—3

Avisŭ d-lorŭ abonaţi!

Rugămŭ pe d-nii abonaţi ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

Décă se ivescŭ iregularităţĭ la primirea ḑiarului onor. abonaţĭ suntŭ rugaţĭ a ne încunosciinţa imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delătureze.

ADMINISTR. „GAZ. TRANS.“

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Iuniu st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	4.30	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
Predealŭ (	—	9.12	—	—
Timişŭ	—	9.35	—	1.45
Braşovŭ (	—	10.12	—	—
Braşovŭ (	7 20	—	4.01	2.32
Feldióra	7 57	—	4.47	—
Apatia	8 24	—	5.28	—
Augustinŭ	8.47	—	5.59	—
Homorodŭ	9.29	—	6 49	—
Haşfaleu	9 37	—	8.35	—
Sighişóra (	10 53	—	9.02	—
Sighişóra (	11.00	—	9.12	—
Elisabetopole	11 34	—	9 56	—
Mediaşŭ	12.03	—	10.37	—
Copsa mică	12.26	—	10.59 11.16	—
Micăsasa	12.42	—	11.37	—
Blaşiu	1.11	—	12.16	—
Crăciunelŭ	1.23	—	12,33	—
Teiuşŭ	2.06	—	1.51	—
Aiudŭ	2.27	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	2 49	—	2.48	—
Uióra	2 56	—	2 56	—
Cucerdea	3.12	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.46	—	4.51	—
Apahida	5.01	—	5.28	Trenŭ de persone
Clușiu (	5.21	—	5 56	
Clușiu (	—	6 01	—	6 37
Nedeşdu	—	6.19	—	6.58
Ghirbĕu	—	—	—	7.14
Aghirişŭ	—	—	—	7.29
Stana	—	—	—	7.56
Huiedinŭ	—	7.12	—	8.18
Ciucia	—	7.41	—	8 58
Bucia	—	—	—	9.15
Bratca	—	—	—	9 34
Vadŭ	—	8.20	—	9 53
Mezŏ-Telegd	—	8.46	—	10 28
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	10 47
Veneţia-Orăḑii	—	—	Trenŭ de persóne	10.57
Oradia-mare (	—	9.11		11.07
Oradia-mare (	—	9.16	10.50	11.19
P. Ladány	—	10.37	1.33	1.16
Szolnok	—	12.20	4.24	3.29
Buda-pesta	—	2.15	10.05	6.33
Viena (	—	—	2.15	—
Viena (	—	8.00	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	7.40	6 18	—
Szolnok	11.05	4.05	10.42	9.38	—
P. Ladány	2 02	5.47	2.02	12.02	—
Oradea mare	4.12	7.11	4.78	2.01	—
Venţia-Orăḑii	—	—	—	2 08	
Fudi-Oşorheiu	—	—	—	2 19	—
Teleagŭ	—	7.33	—	2.41	—
Vadŭ	—	8.04	—	3.24	—
Bratca	—	—	—	3.47	—
Bucia	—	—	—	4.07	—
Ciucia	—	8.58	—	4.33	—
Huiedin	—	9.28	—	5.15	—
Stana	—	—	—	5.33	—
Aghiriş	—	—	—	5.53	—
Gl ărbĕu	—	—	—	6.05	—
Nedişu	—	—	—	6.20	—
Cluşiu (	—	10.31	—	6.38	—
Cluşiu (	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 33	—	—	—	9.16
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
Cucerdea (	1.11	—	—	—	10.—
Uióra	1.18	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.05	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.46	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.25	—	—	—	11.55
Crăciunelŭ	2.50	—	—	—	12.34
Blaşŭ	3.03	—	—	—	12.52
Micăsasa	3.35	—	—	—	1.34
Copşa mic.	4.01	—	—	—	2.13
Mediaşŭ	4.20	—	—	—	2.46
Elisabetopole	4.55	—	—	—	3.31
Sigişóra	5.42	—	—	—	4.32
Haşfaleu	6.01	—	—	—	5.02
Homorod	7.27	—	—	—	6.53
Augustinŭ	8.08	—	—	—	7.43
Apatia	8.36	—	—	—	8.23
Feldióra	9 06	—	—	—	9.02
Braşovŭ (	9.46	5.37	—	—	9.52
Braşovŭ (	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	6.20	2.53	—	—
Predealŭ (	—	6.47	—	—	—
Predealŭ (	—	11.30	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	3.00
Alba-Iulia	11.59	—	3.59
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	1.01	—	4.51
Orăştia	1.32	—	5.18
Simeria (Piski)	2.32	—	6.15
Deva	2 52	—	6.35
Braniclca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	6.27	—	9.33
Conopŭ	6.47	—	9.53
Radna-Lipova	7.28	—	10.27
Paulişŭ	7.43	—	10.42
Gyorok	7.59	—	10.58
Glogovaţŭ	8.28	—	11 25
Aradŭ	8.42	9.17	12.31
Szolnok (	—	2 32	4.50
Szolnok (	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
Szolnok (	11.35	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	—
Glogovaţŭ	4.43	6.13	—
Gyorok	5 07	6.38	—
Paulişŭ	5.19	6.51	—
Radna-Lipova	5.41	7.10	—
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8.01	9.12	—
Gurasada	8.34	9.41	—
Ilia	8.55	9.58	—
Braniclca	9.19	10.17	—
Deva	9.51	10.42	—
Simeria (Piski	10.35	11.07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12.18	12.29	—
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiuşŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	—	—	2.42
Streiu	—	—	3.25
Haţegŭ	—	—	4.16
Pui	—	—	5.11
Crivadia	—	—	5.58
Baniţa	—	—	6.40
Petroşenĭ	—	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	—	—	6.10
Baniţa	—	—	6.53
Crivadia	—	—	7.37
Pui	—	—	8.20
Haţegŭ	—	—	9.01
Streiu	—	—	9.52
Simeria	—	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ